

ПЕРЕДМОВА

Сучасний стан функціонування правової системи України є процесом постійних змін та трансформацій, на який безпосередньо впливають суспільні перетворення. Без докорінних змін у законодавстві України й вирішення нагальних проблем його вдосконалення неможливі розвиток громадянського суспільства та побудова правової держави в цілому. Для виконання цих завдань одним із вирішальних факторів є поєднання наукової правової думки та кваліфікації практиків.

У наукових статтях чергового випуску «Актуальних проблем держави і права» проведений глибокий науково-теоретичний аналіз різноманітних проблем сучасного державотворення та правозастосування: історії та теорії держави й права, конституційного, адміністративного та фінансового права, теорії та практики цивільного та господарського права, сучасних аспектів екологічного права, питань кримінальної юстиції.

У першому розділі збірника представлені загальнотеоретичні та конституційно-правові дослідження. Авторами обґрунтовується новий комплексний критерій типології національних правових систем – глобалізація, складовою якої є правова глобалізація; проводиться виокремлення й аналіз змісту факторів, що впливають на здійснення національної й міжнародної правотворчості; визначаються шляхи вдосконалення правотворчої діяльності на національному та міжнародному рівнях; досліджується роль, значення та особливості нормопроекування (нормопроектної, законопроектної діяльності) у конституційному праві держави.

Справедливо зазначається, що науковий аналіз проблем конституціоналізації правової системи, зважаючи на різноманіття її елементів, видів, форм, а також методів, способів та засобів здійснення, вимагає виділення загальних сфер державно-контрольних відносин, осмисливши які, можна вибудувати несуперечливу, що відповідає актуальним потребам і тактичним та стратегічним цілям розвитку української державності, систему правового порядку, засновану на Конституції України.

У наукових статтях окрема увага приділена теоретичним та практичним проблемам цивільного та господарського права України. Так, зокрема, розкриваються різні підстави набуття права на торговельну марку, передбачені чинним законодавством України; вивчається суть та специфіка інституту нетінгу шляхом його порівняння із суміжним інститутом зарахування зустрічних однорідних вимог, висвітлюються питання, пов'язані з регулюванням ліквідаційного нетінгу та уніфікацією відповідних норм на міжнародному рівні; досліджується правова природа примусового поділу як різновиду адміністративно-господарських санкцій, визначається його місце у внутрішній організації правоохоронного механізму регулювання відносин у сфері конкуренції; досліджуються моделі спрощеного розгляду господарських (торгових, економічних) спорів, а також виявляються можливості їх застосування у вітчизняному господарському судочинстві.

Серед актуальних питань екологічного права, розглянутих у цьому випуску, можна назвати проблеми взаємозв'язку правових категорій «екологічна безпека» та «екологічний ризик» у контексті забезпечення конституційного права громадян України на безпечне (здорове) навколишнє середовище, оскільки існуюча в науці широка розбіжність в оцінці екологічних ризиків не тільки перешкоджає широкому використанню методології, заснованої на концепції ризику в природоохоронній діяльності, а й певною мірою є стримуючим моментом для практичного застосування в юридичній практиці під час захисту права громадян на безпечне й здорове довкілля; питання застосування провідного європейського розвитку локального партнерства щодо розвитку сільських територій та мотивів його впровадження в національне законодавство України задля активізації мешканців територіальної громади щодо вирішення спільними зусиллями на основі місцевих ресурсів проблеми в сільській місцевості.

На сторінках збірника науковцями розглядаються також проблемні аспекти адміністративного права та процесу. Особливого значення набуває розгляд питань, пов'язаних

з управлінням державною службою, зокрема правовими засадами управління державною службою, оскільки саме правові засади будь-якої сфери та галузі управління закладають найважливіше підґрунтя їх функціонування. Не менш важливим є висвітлення нормативного процесу формування міграційної політики в Україні та вдосконалення її згідно з міжнародним досвідом, а також акцентування на необхідності співпраці з міжнародними організаціями та інтеграційними угрупованнями щодо врегулювання міжнародної трудової міграції; дослідження процедури надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання на ринку як особливого різновиду адміністративних процедур; розкриття особливостей та з'ясування напрямів удосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної адміністрації у сфері державно-приватного партнерства в Україні; розгляд особливостей класифікації дисциплінарних проступків державних службовців в Україні, аналіз чинного законодавства, що регулює правовий статус державних службовців; вивчення різноманітних позицій щодо вживання поняття «дисциплінарна відповідальність».

Останнім часом предметом широкої наукової дискусії стали питання системи фінансового права. Проте дискусія з приводу різних аспектів системи галузі фінансового права ще не привела до формування єдиної загально визнаної концепції системи цієї галузі, а також до розробки єдиних підходів щодо вирішення основних теоретичних проблем у цій царині. Інтерес представляють матеріали, у яких аналізуються права та обов'язки платників податків, а також виявляються недоліки в механізмі їх реалізації з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення окремих положень Податкового кодексу України; приділяється увага основним напрямам удосконалення правового розподілу доходів між ланками бюджетної системи; визначаються принципи правового регулювання розподілу доходів між ланками бюджетної системи.

У представленому збірнику розглядається низка проблемних питань у сфері кримінальної юстиції. Успішне здійснення радикальних перетворень вимагає від держави надійного забезпечення охорони прав, свобод та законних інтересів людини як найвищої соціальної цінності від злочинних посягань. Це обумовлює визнання протидії злочинності однією з найважливіших функцій держави.

Також звернена увага на проблему механізму впровадження й функціонування суду присяжних за новим Кримінально-процесуальним кодексом України. Суд присяжних загалом надає можливість створити необхідні умови для подальшого втілення ідей правової держави у сфері правосуддя, зміцнити довіру до суду, гарантувати справедливість, захист прав і свобод людини. Однак сьогодні неможливо остаточно визначити, чи потрібен суд присяжних в Україні, через існування чималої кількості проблем, які затримують остаточне вирішення цього питання.

Особливої уваги заслуговують статті, що відображають методологію підходів світового співтовариства до боротьби з незаконною торгівлею піратською та контрафактною продукцією як однією з глобальних проблем, що загрожують світовій спільноті; розкривають сутність поняття «електронне правосуддя» та виявляють проблеми й перспективи впровадження проекту «Електронний суд» у систему судочинства України.

Впевнений, що представлений збірник сприятиме активізації впровадження результатів наукових розробок у практичну діяльність державних органів, посилить їхній вплив на розвиток правової системи України, підвищить якість юридичної освіти та сприятиме подальшому створенню єдиної, цілісної системи законодавства України.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
голова комітету Верховної Ради України
з питань верховенства права та правосуддя